

om en reel katastrofe: Afghanistan, Angola, Kampuchea, irakisk Kurdistan og det nordlige Somalia. Inden for de seneste år har masseanvendelse af miner spredt sig til lande som det tidligere Jugoslavien, SNG-landene, Rwanda og Yemen.

Tabel

Land	Antal miner (millioner)
Afghanistan	9-10
Angola	9
Bosnien	1-1,7
Etiopien/Eritrea	0,3-1
Irak	5-10
Iran	-
Kampuchea	4-7
Kuwait	4-5
Kroatien	1
Mozambique	2
Serbien	0,5-1
Somalia	1-1,5
Sudan	0,5-2

Kilde: Hidden Killers, US Department of State - 1993.

En væsentlig årsag til minernes udbredelse er den forholdsvis lave pris. De billigste koster 20-30 kr., og dette tal står i skærende kontrast til omkostningerne ved at rydde dem; de kan løbe op i hundrede gange så meget. I gennemsnit koster det 1.000 kr. at fjerne en mine.

Brugen af miner er i princippet reguleret af nogle regler i den humanitære sædvaneret fastlagt i Genèvekonventionen om beskyttelse af civilpersoner i krigstid og dens tillægsprotokoller og i FN's konvention om særligt inhumane våben. Den humanitære ret forbyder brug af våben, som ikke skelner mellem militærpersoner og civile, og som forårsager »unødvendig lidelse«. Dette har dog ikke fået til konsekvens, at antipersonelminer er blevet forbudt, selv om disse helt åbenlyst burde være omfattet af bestemmelserne. Selve konventionen om særligt inhumane våben omfatter ikke noget forbud mod miner. Samtidig er der en række problemer med konventionen. Den er (marts 1995) kun ratificeret af 49 lande, den omfatter ikke interne konflikter, der savnes verifikations- og sanktionsmekanismer, og endelig gør en række forbehold, at konventionen meget let kan omgås. Eksempelvis skal civile værnes mod afstandslagte miner fra fly eller artilleri, når det er muligt.

Efter forslagsstillernes opfattelse er brugen af antipersonelminer derfor ikke tilstrækkeligt reguleret i FN-konventionen. På fransk foranledning skal konventionen genforhandles i september-oktober 1995 i Wien. Det vil ikke være tilstrækkeligt alene at gennemføre en stramning af den nuværende konvention med henblik på et partielt forbud mod de værste af minerne, sådan som FN-konferenceoplægget opfordrer til. Partielle forbud er svære eller umulige at kontrollere, og de kan derfor let misbruges. De nye, »smarte« miner er som nævnt ikke sikre, og så længe de gammeldags miner er billigere, vil mange lande anvende dem. Hertil kommer, at et partielt forbud ikke har samme normdannende effekt som et totalforbud. Det internationale samfund har forbudt brugen af biologiske og kemiske våben og bandlyst anvendelsen af dum-dum-kugler. Et forbud mod brug af miner vil sende et klart signal om, at anvendelsen af antipersonelminer er uacceptabel. Ved - i lighed med bl.a. Belgien, Sverige og Norge - at tage initiativ til et forbud mod eksport af miner og af komponenter til miner vil Danmark medvirke til at lægge pres på de lande, som fortsætter eksporten.

Et af regeringens argumenter mod et totalforbud er, at et dansk forbud vil virke imod sin hensigt og blot få til følge, at FN-konferencen løber ud i sandet uden nogen væsentlige stramninger. Den indstilling stemmer dårligt overens med f.eks. Danmarks engang i Sydafrikapolitikken, ligesom vi på miljøområdet heller ikke kan acceptere at vente på fodsælberne. Med hensyn til ulandsbistanden har Danmark sammen med de nordiske lande altid ligget i front, og det er ikke forslagsstillernes indtryk - og ej heller forhåbning - at regeringen har til hensigt at ændre på disse forhold.

Endelig vil et dansk stop for brug af APM øge troværdigheden af danske forsøg på at opnå et internationalt forbud, styrke den internationale kampagne mod landminerne og øge chancerne for, at andre lande gennemfører lignende forbud. Samtidig vil det reducere efterspørgslen efter nye APM, hvilket på sigt vil mindske produktionen.

Bemærkninger til forslagens enkelte punkter

Ad 1

Ifølge justitsministeren (svar på spørgsmål nr. S 2102-2104, stillet af Bruno Jerup (EL), Folketingets forhandlinger 1994-95, sp. 6842 ff.) hverken producerer eller eksporterer Danmark antipersonelminer eller dele dertil. Derfor er et forbud i første omgang omkostningsfrit. Samtidig vil et dansk forbud forhindre en fremtidig dansk produktion.